

[બ્લોગ અને વેબસાઈટ પરથી સંકલન]

નરસિંહ મહેતાના ભજનો

સંકલન : ભરતકુમાર એલ. ચૌહાણ

ગ્રુપનકાળ : અંદાજે ઈ.૧૪૧૪-૧૪૮૦

પિતા : કૃષ્ણદાસ

જન્મસ્થળ : તળાજા

વતન : જુનાગઢ

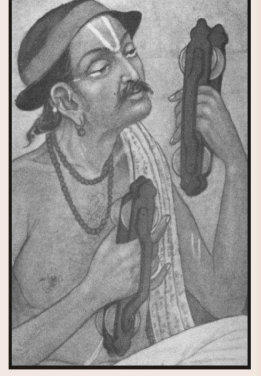
જ્ઞાતિ : વડનગરા નાગર

પત્ની : માણેકબાઈ

હારમાળાનો

પ્રસંગ : પિ.સં.૧૫૧૨,
માગસર સુદ ૭, રવિવાર

નરસિંહ મહેતા

કૃતિઓ

આત્મચરિત્રાત્મક રચનાઓ : પુત્રપિવાહ, પુત્રીનું મામેરું, હુંડી, હારસમેના પદ, ઝારીનાં પદ, હરિજનનોને અપનાવ્યાદ પદ સુદમાચરિત્ર, દાણલીલા, ચાતુરીઓ

આખ્યાનકલ્પ લક્ષિતરચનાઓ : (અ) વાત્સલ્યભાવની રચનાઓ : ‘જશોદા તારા કાનુડાને સાદ કરીને વાર રે’
‘જશોદા જમવાને તેડે નાચંતા હરિ આવે રે’ વ.

(બ) ગોપીભાવનાં પદો : ‘વારી જાઉં રે સુંદર શ્યામ ! તારા લટકાને’

કૃષ્ણલક્ષિતનાં પદો : ‘મેહુલો ગાજે ને માઘવ નાચે.....’ વ.

જ્ઞાનલક્ષિતેનાં પદો : ‘અખિલ બ્રહ્માંડમાં એક તું શ્રીહરિ....’ ‘નિરખને ગગનમાં કોણ ધુમી રહો.....’ વ.

ઉપદેશનાં પદો : ‘વેષ્ણવજન તો તેને કહીએ.....’ વ.

અખિલ બ્રહ્માંડમાં એક તું

અખિલ બ્રહ્માંડમાં એક તું શ્રીહરિ,
જૂજવે રૂપે અનંત ભાસે;
દેહમાં દેવ તું, તેજમાં તત્ત્વ તું,
શૂન્યમાં શબ્દ થઈ વેદ વાસે ... અખિલ બ્રહ્માંડમાં.

પવન તું, પાણી તું, ભૂમિ તું, ભૂધરા !
વૃક્ષ થઈ ફૂલી રહ્યો આકાશે;
વિવિધ રચના કરી અનેક રસ લેવાને,
શિવ થકી જીવ થયો એ જ આશે ... અખિલ બ્રહ્માંડમાં.

વેદ તો એમ વદે, શ્રુતિ-સ્મૃતિ શાખ દે,
કનક કુંડલ વિષે ભેદ ન હોયે;
ઘાટ ઘડિયા પછી નામરૂપ જૂજવાં,
અંતે તો હેમનું હેમ હોયે ... અખિલ બ્રહ્માંડમાં.

ગ્રંથ ગરબડ કરી, વાત નવ કરી ખરી,
જેહને જે ગમે તેને પૂજે
મન-વચન-કર્મથી આપ માની લહે,
સત્ય છે એ જ મન એમ સૂઝે ... અખિલ બ્રહ્માંડમાં.

વૃક્ષમાં બીજ તું, બીજમાં વૃક્ષ તું,
જોઈ પટંતરો એ જ પાસે;
ભણે નરસૈંયો એ મન તણી શોધના,
પ્રીત કરું, પ્રેમથી પ્રગટ થાશે ... અખિલ બ્રહ્માંડમાં.

- નરસિંહ મહેતા

અમે મહિયારા રે

અમે મહિયારાં રે, ગોકુળ ગામનાં
મારે મહી વેચવાને જાવાં
મહિયારા રે... ગોકુળ ગામનાં

મથુરાની વાટ મહીં વેચવાને નીસરી
નટખટ એ નંદકિશોર માગે છે દાણ જી
હે... મારે દાણ દેવા, નહીં લેવા, મહિયારા રે... ગોકુળ ગામના

યમુનાને તીર વા'લો વાંસળી વગાડતો
ભુલાવી ભાન સાન ઉંઘતી જગાડતો
હે... મારે જાગી જોવું ને જાવું. મહિયારા રે... ગોકુળ ગામનાં

માવડી જશોદાજી કાનજીને વારો
દુઃખડા હજાર દિયે નંદજીનો લાલો
હે... મારે દુઃખ સહેવા, નહીં કહેવા, મહિયારા રે... ગોકુળ ગામનાં

નરસિંહનો નંદકિશોર લાડકડો કાનજી
ઉતારે આતમથી ભવ-ભવનો ભાર જી
નિર્મળ હૈયાંની વાત કહેતા, મહિયારા રે... ગોકુળ ગામનાં

- નરસિંહ મહેતા

આ શેરી વળાવી

આ શેરી વળાવી સજ્જ કરું, ઘરે આવો ને !
આંગણિયે પથરાવું ફૂલ, વાલમ ઘરે આવો ને.

આ ઉતારા દેશું, ઓરડા ઘરે આવો ને;
દેશું દેશું મેડીના મોલ, મારે ઘરે આવો ને... શેરી..

આ દાતણ દેશું દાડમી ઘરે આવો ને
દેશું કણેરી કાંબ, મારે ઘરે આવો ને... શેરી..

આ નાવણ દેશું કુંડિયું ઘરે આવો ને,
દેશું દેશું જમનાજીના નીર મારે ઘરે આવો ને... શેરી..

આ ભોજન દેશું લાપશી ઘરે આવો ને !
દેશું દેશું સાકરિયો કંસાર, મારે ઘરે આવો ને... શેરી..

આ રમત-દેશું સોગઠી ઘરે આવોને,
દેશું દેશું પાસાની જોડ, મારે ઘરે આવો ને... શેરી..

આ પોઢણ દેશું ઢાલિયા, ઘરે આવોને,
દેશું દેશું હિંડોળા ખાટ, મારે ઘરે આવો ને... શેરી..

આ મહેતા નરસૈયાના સ્વામી શામળિયા,
હાં રે અમને તેડી રમાડ્યા રાસ, મારે ઘરે આવો ને... શેરી..

- નરસિંહ મહેતા

આજ મારાં નયણાં સફળ થયાં

આજ મારાં નયણાં સફળ થયાં નાથને નીરખી,
સુંદર વદન નિહાળીને મારા હૈયામાં હરખી.

જે રે મારા મનમાં હતું તે વહાલાએ કીધું;
પ્રીતે પ્રભુજી પધારિયા, આવી આલિંગન દીધું.

વહાલો મારો વિહારીલો, તેહને જાવા ન દીજે;
હાથ થકી નવ મૂકીએ, અંતરગત લીજે.

કાલિંદ્રીને કાંઠડે, હરિ નાચે ને ગાયે,
સ્વર પૂરે સર્વ સુંદરી, અતિ આનંદ થાયે.

ધન્ય જમુનાનો તટ, ધન્ય વ્રજનો રે વાસ;
ધન્યભાગ્ય આ ભૂમિનાં, વહાલો જ્યાં રમ્યા રાસ.

અંતરિક્ષથી દેવતા સહુ શોભા જોવાને આવે;
પુષ્પવૃષ્ટિ તાંહાં થઈ રહી, નરસૈયો વધાવે.

- નરસિંહ મહેતા

આજ વૃંદાવન આનંદસાગર

આજ વૃંદાવન આનંદસાગર,
શામળિયો રંગે રાસ રમે;
નટવર-વેશે વેણ વજાડે,
ગોપી મન ગોપાળ ગમે.

એક એક ગોપી સાથે માધવ,
કર ગ્રહી મંડળ માંહે ભમે;
તા થૈ તા થૈ તાન મિલાવે,
રાગ-રાગણી માંહે ધૂમે.

સોળ કલાનો શશિચર શિર પર,
ઉડુગણ સહિત બ્રહ્માંડ ભમે;
ધીર સમીરે જમુનાતીરે
તનના તાપ ત્રિવિધ શમે.

હરખ્યા સુરનર દેવ મુનિજન
પુષ્પવૃષ્ટિ કરે, ચરણ નમે;
ભણે નરસૈંયો ધન્ય વ્રજનારી,
એને કાજ જ દેહ દમે.

- નરસિંહ મહેતા

આજની ઘડી રળિયામણી

આજની ઘડી તે રળિયામણી,
હાં રે ! મારો વ્હાલોજી આવ્યાની વધામણી જી રે.....આજની ઘડી

જી રે તરિયા તોરણ તે બંધાવિયા,
હે મારા વ્હાલાજીને મોતીડે વધાવિયા જી રે.... આજની ઘડી.

જી રે લીલુડાં વાંસ વઢાવિયા,
હે મારા વ્હાલાજીનો મંડપ રચાવિયે જી રે.... આજની ઘડી.

જી રે પૂરો સોહાગણ સાથિયો,
હે મારો વ્હાલો આવે મલપતો હાથિયો જી રે.... આજની ઘડી.

જી રે જમુનાના નીર મંગાવિયે,
હે મારા વ્હાલાજીના ચરણ પખાળિયે જી રે... આજની ઘડી.

જી રે સહુ સખીઓ મળીને વધાવિયે,
હે મારા વ્હાલાજીની આરતી ઉતારિયે જી રે... આજની ઘડી.

જી રે તન-મન-ધન, ઓવારિયે,
હે મારા વ્હાલાજીની આરતી ઉતારિયે જી રે... આજની ઘડી.

જી રે રસ વાઘ્યો છે અતિ મીઠડો,
હે મે'તા નરસિંહનો સ્વામી દીઠડો જી રે....આજની ઘડી.

- નરસિંહ મહેતા

આશા ભર્યા તે અમે આવિયાં

આશા ભર્યા તે અમે આવિયાં
ને મારે વાલે રમાડ્યા રાસ રે,
આવેલ આશા ભર્યા..... (૨)

શરદપૂનમની રાતડી ને
કાંઈ યાંદો ચડ્યો આકાશ રે.... આવેલ

વુંદા તે વનના ચોકમાં
કાંઈ નામે નટવરલાલ રે.... આવેલ

જોતાં તે વળતાં થંભિયાં
ઓલ્યા નદિયું કેરા નીર રે.... આવેલ

અષ્ટકુળ પર્વત ડોલિયા ને
ઓલ્યા ડોલ્યા નવકુળ નાગ રે.... આવેલ

મે'તા નરસૈયાના સ્વામી શામળિયા
સદા રાખો ચરણની પાસ રે.... આવેલ

- નરસિંહ મહેતા

ઊંચી મેડી તે મારા સંતની

ઊંચી મેડી તે મારા સંતની રે,
મેં તો મા'લી ન જાણી રામ.. હો રામ..
ઊંચી મેડી તે મારા સંતની રે.

અમને તે તેડાં શીદ મોકલ્યાં,
કે મારો પીંડ છે કાચો રામ,
મોંઘા મૂલની મારી ચુંદડી,
મેં તો મા'લી ન જાણી રામ.. હો રામ..
ઊંચી મેડી તે મારા સંતની રે....

અડધાં પેહર્યાં અડધાં પાથર્યાં,
અડધાં ઉપર ઓઢાડ્યાં રામ
ચારે છેડે ચારે જણાં,
તોયે ડગમગ થાયે રામ.. હો રામ..
ઊંચી મેડી તે મારા સંતની રે....

નથી તરાપો, નથી તુંબરા,
નથી ઉતર્યાનો આરો રામ
નરસિંહ મહેતાના સ્વામી શામળા,
પ્રભુ પાર ઉતારો રામ.. હો રામ..
ઊંચી મેડી તે મારા સંતની રે....

- નરસિંહ મહેતા

એવા રે અમો એવા

એવા રે અમો એવા રે એવા
તમે કહો છો વળી તેવા રે
ભક્તિ કરતાં જો ભ્રષ્ટ કહેશો
તો કરશું દામોદરની સેવા રે.

જેનું મન જે સાથે બાંધ્યું
પહેલું હતું ઘર-રાતું રે,
હવે થયું છે હરિરસ-માતું
ઘેર ઘેર હીડે છે ગાતું રે.

કર્મ-ધર્મની વાત છે જેટલી
તે મુજને નવ ભાવે રે,
સઘળા પદારથ જે થકી પામ્યો
તે મારા પ્રભુજીની તોલે ના'વે રે.

સઘળા સંસારમાં એક હું ભૂંડો
ભૂંડાથી વળી ભૂંડો રે,
તમારે મન માને તે કહેજો
નેહ લાગ્યો છે મને ઊંડો રે.

હળવા કરમનો હું નરસૈયો
મુજને તો વૈષ્ણવ વહાલા રે,
હરિજનથી જે અંતર ગણશે
તેના ફોગટ ફેરા ઠાલા રે.

- નરસિંહ મહેતા

કાનજી તારી મા કહેશે

કાનજી તારી મા કહેશે પણ અમે કાનુડો કહેશું રે...
એટલું કહેતા નહી માને તો ગોકુળ મેલી દેશું રે... કાનજી.

માખણ ખાતાં નહોતું આવડતું મુખ હતું તારું એકું રે...
ગોપીઓએ તારું ઘર કેરાણુ જઈ ખુણામાં પેકું રે... કાનજી.

ઝુલણ પહેરતાં નહોતું આવડતું અમે તે દી' પહેરાવતાં રે...
ભરવાડોની ગાબ્યું ખાતો અમે તે દિ' છોડાવતાં રે... કાનજી.

કાલો ઘેલો તારા માત-પિતાનો અમને શેના કોડ રે...
કરમ સંજોગે આવી ભરાણા આંગણાં જોડાજોડ રે... કાનજી.

ઘૂટણીયા ભેર હાલતો ચાલતો બોલતો કાલું ઘેલું રે...
ભલે મલ્યા મહેતા નરસિંહના સ્વામી પ્રેમ ભક્તિમાં રેલું રે...કાનજી.

- નરસિંહ મહેતા

કેસરભીના કાનજી

કેસરભીનાં કાનજી,
કસુંબે ભીની નાર;
લોચન ભીનાં ભાવશું,
ઊભાં કુંજને દ્વાર ... કેસરભીનાં કાનજી

બેમાં સુંદર કોને કહીએ,
વનિતા કે વ્રજનાથ;
નિરખું પરખું પુરુષોત્તમને,
માણેકડાં બેહુ હાથ ... કેસરભીનાં કાનજી

વેગે કુંજ પધારિયા,
લચકે થઈ ઝકઝોળ;
નરસૈયાનો સ્વામી ભલે મળ્યો,
રંગ તણાં બહુ રોળ ... કેસરભીનાં કાનજી

- નરસિંહ મહેતા

ગિરી તળેટી ને કુંડ દામોદર

ગિરી તળેટી ને કુંડ દામોદર. ત્યાં મેહતાજી ન્હાવા જાયઃ
ઢેઢ વરણમાં ઢ્રઢ હરીભક્તિ, તે પ્રેમ ભરીને લાગ્યા પાય... ગિરી

કર જોડીને પ્રાર્થના કીધી, વિનતિતણા બહુ વઘા રે વચનઃ
મહાપુરુષ અમ અરજ એટલી, અમારે આંગણે કરો રે કીર્તન... ગિરી

પ્રેમ પદારથ અમો પામિયે, વામીયે જનમ મરણ જંજાળઃ
કર જોડતા કરુણા ઉપજી, મહેતાજી વૈષ્ણવ પરમ દયાળ... ગિરી

પક્ષાપક્ષી ત્યાં નહિં પરમેશ્વર, સમદ્રષ્ટિ ને સર્વ સમાનઃ
ગૌમુત્ર તુલસી વૃક્ષ કરી લીપજો, એવું વૈષ્ણવને આપ્યું વરદાન... ગિરી

મહેતાજી નિશાળે આવ્યા, લાવ્યા પ્રસાદ ને કર્યો ઓચ્છવઃ
ભોર થયા લગી ભજન કીધુ, સંતોષ પામ્યા સૌ વૈષ્ણવ... ગિરી

ઘેર પઘાર્યા હરિજશ ગાતાં, વાજતાં તાલ ને શંખ-મુંદંગ
હસી હસી નાગરો તાળીયો લે છે, આ શા રે બ્રાહ્મણના ઢંગ?... ગિરી

મૌન ગ્રહીને મહેતાજી ચાલ્યા, અઘવઘરાને શું ઉત્તર દેઉ ?
જાગ્યા લોક નરનારી પુછે, મહેતાજી તમે એવા શું ?... ગિરી

નાત ન જાણો ને જાત ન જાણો, ના જાણો કંઈ વિવેકવિચારઃ
કર જોડી કહે નરસૈયો, વૈષ્ણવ તણો મને છે આધાર ... ગિરી

- નરસિંહ મહેતા

ગોરી તારાં નેપુર

ગોરી તારાં નેપુર રણઝણ વાજણાં રે,
વાજ્યાં કાંઈ માઝમ રાત મોજાર;
સૂતું નગર બધું જગાડિયું
તે તો તાહરાં ઝાંઝરનો ઝમકાર.

સેજલડી ઢંઢોળી હું પાછી ફરી રે,
પિયુડો તે પોઢ્યો પાડોશણ પાસ;
એક ને અનેક વહાલો મારો ભોગવે રે,
અમને નહિ અમારાની આશ !

ફૂવો હોયે તો ઢાંકીને મૂકીએ રે,
સૈયર ઢાંક્યો ક્યમ જાય ?
મનનો માન્યો હોય તો કાઢી મૂકીએ રે,
પરણ્યો કાઢી ક્યમ મૂકાય ?

મારે આંગણે આંબો મહોરિયો રે,
ગળવા લાગી છે કાંઈ સાખ;
ઊઠો ને આરોગો, પ્રભુજી પાતળા રે !
હું રે વેજું ને તું રે ચાખ.

મારે આંગણે દ્રાક્ષ, બિજોરડી રે,
બિચ બિચ રોપી છે નાગરવેલ;
નરસૈયાનો સ્વામી મંદિર પધારિયો રે,
હૈયું થયું છે કોમળ ગેહેલ.

- નરસિંહ મહેતા

ગોરી તારે ત્રાજૂડે

ગોરી તારે ત્રાજૂડે રે,
મોહ્યા મોહ્યા મુનિવર રાયા રે;
રૂપ સ્વરૂપ કલ્યું નવ જાવે,
કોઈ દીસે છે ઈશ્વરી માયા રે.

રુમઝુમ રુમઝુમ નેપૂર વાજે,
ગોફણે ધૂધરી ઘમકે રે;
શીશ દામણી એણી પેર સોહે,
જેમ ગગન વીજળી ચમકે રે.

નિલવટ આડ કરી કેસરની,
માંહે મૃગમદની ટીલી રે;
આંખલડી જાણે પાંખલડી,
હીડે લીલાએ લાડગહેલી રે.

આ કંચવો તમે ક્યાં સિવડાવ્યો,
શણગટ વાળ્યો શું ધારી રે ?
આ વેણી તમે ક્યાં રે ગૂંથાવી
જેણે મોહી વ્રજની નારી રે ?

ચંચલ દૃષ્ટિ ચહુદિશ નિહાળે,
માંહે મદનનો ચાળો રે;
નરસૈયાનો સ્વામી જોવા સરખો,
કોઈ એ સુંદરીનું વદન નિહાળો રે.

- નરસિંહ મહેતા

યાંદની રાત કેસરિયા તારા

યાંદની રાત કેસરિયા તારા રે
પોઠી ભરી ચાલ્યા વણઝારા રે.

વણઝારે આડત કીધી રે,
કાયાનગરી ઈજારે લીધી રે.

દાણી દાણ ઘટે તે લેજો રે,
પોઠી અમારી જાવા દેજો રે.

જેવા વાડીના કુમળા મરવા રે,
તેવા પોઠી અમારે ભરવા રે.

ભલે મળિયા ભલે મળિયા રે,
તારા ગુણ નવ જાય કળિયા રે.

મહેતા નરસૈયાના સ્વામી રે,
સર્વે ગોપી આનંદ પામી રે.

- નરસિંહ મહેતા

ચાલ રમીએ સહિ

ચાલ રમીએ સહિ ! મેલ મથવું મહી,
વસંત આવ્યો વનવેલ ફૂલી;
મ્હોરિયા અંબ, કોકિલ લવે કદંબ,
કુસુમ-કુસુમ રહ્યા ભ્રમર ઝૂલી.

પહેર શણગાર ને હાર, ગજગામિની,
ક્યારની કહું છું જે ચાલ ઊઠી;
રસિક મુખ ચુંબીએ, વળગીએ, ઝુંબીએ,
આજ તો લાજની દુહાઈ છૂટી.

હેતે હરિ વશ કરી લ્હાવો લે ઉર ધરી,
કર ગ્રહી કૃષ્ણજી પ્રીતે પળશે;
નરસૈયો રંગમાં અંગ ઉન્મત થયો,
ખોયેલા દિવસનો ખંગ વળશે.

- નરસિંહ મહેતા

જળકમળ છાંડી જાને બાળા

જળકમળ છાંડી જાને બાળા, સ્વામી અમારો જાગશે
જાગશે, તને મારશે, મને બાળહત્યા લાગશે ... જળકમળ

કહે રે બાળક તું મારગ ભૂલ્યો? કે તારા વેરીએ વળાવીયો?
નિશ્ચે તારો કાળ જ ખૂટ્યો, અહીંયા તે શીદ આવિયો? ... જળકમળ

નથી નાગણ હું મારગ ભૂલ્યો, કે મારા વેરીએ વળાવિયો,
મથુરા નગરીમાં જુગટુ રમતાં નાગનું શીશ હારિયો ... જળકમળ

રંગે રૂડો, રૂપે પુરો, દીસંતો કોડિલો કોડામણો,
તારી માતાએ કેટલા જનમ્યાં, તેમાં તું અળખામણો ... જળકમળ

મારી માતાએ બેઉ જનમ્યાં, તેમાં હું નટવર નાનડો,
જગાડ તારા નાગને, મારું નામ કૃષ્ણ કાનુડો ... જળકમળ

લાખ સવાનો મારો હાર આપું, આપું હું તુજને દોરિયો,
એટલું મારા નાગથી છાનું, આપું તુજને ચોરિયો ... જળકમળ

શું કરું નાગણ હાર તારો ? શું કરું તારો દોરિયો ?
શાને કાજે નાગણ તારે કરવી ઘરમાં ચોરીઓ ? ... જળકમળ

ચરણ ચાંપી, મૂછ મરડી, નાગણે નાગ જગાડિયો,
ઉઠોને બળવંત કોઇ, બારણે બાળક આવિયો ... જળકમળ

બેઉ બળિયા બાથે વળગ્યાં, કૃષ્ણે કાળીનાગ નાથિયો,
સહસ્ર ફેણ કુંફવે, જેમ ગગન ગાજે હાથિયો ... જળકમળ

નાગણ સહુ વિલાપ કરે છે, નાગને બહુ દુઃખ આપશે,
મથુરા નગરીમાં લઇ જશે, પછી નાગનું શીશ કાપશે ... જળકમળ

બેઉ કર જોડી વિનવે, સ્વામી ! મુકો અમારા કંથને,
અમે અપરાધી કાંઇ ન સમજ્યાં, ન ઓળખ્યાં ભગવંતને ... જળકમળ

થાળ ભરીને નાગણ સર્વે, મોતીડે કૃષ્ણ વધાવિયો,
નરસૈયાના નાથ પાસેથી, નાગણે નાગ છોડાવિયો ... જળકમળ

- નરસિંહ મહેતા

જશોદા તારા કાનુડાને

ગોપી:

જશોદા ! તારા કાનુડાને સાદ કરીને વાર રે;
આવડી ધૂમ મચાવે વ્રજમાં કોઈ નહિ પૂછણહાર રે. ... જશોદા.

શીકું તોડ્યું, ગોરસ ઢોલ્યું, ઉઘાડીને બહાર રે,
માખણ ખાધું, વેરી નાંખ્યું, જાન કીધું આ વાર રે ... જશોદા.

ખાંખાંખોળાં કરતાં હીંડે, બીએ નહીં લગાર રે,
મહીં મથવાની ગોળી ફોડી, આ શાં કહીએ લાડ રે જશોદા.

વારે વારે કહું છું તમને હવે ન રાખું ભાર રે,
નિત ઊઠીને કેટલું સહીએ, રહેવું નગર મોઝાર રે ... જશોદા.

જશોદા:

આડી-અવળી વાત તમારી, હું નહિ સાંભળનાર રે;
ડાહ્યો ડમરો લાડકો મારો, કદી ન એમ કરનાર રે ... જશોદા.

મારો કાનજી ઘરમાં સૂતો, ક્યારે દીઠો બહાર રે,
દહીં દૂધનાં તો માટ ભર્યાં, પણ ચાખે ન લગાર રે ... જશોદા.

શોર કરંતી ભલે સહુ આવી, ટોળી વળી દસ-બાર રે,
નરસૈંયાનો સ્વામી સાચો, જૂઠી વ્રજની નાર રે જશોદા.

- નરસિંહ મહેતા

જાગને જાદવા

જાગને જાદવા કૃષ્ણ ગોવાળિયા
તુજ વિના ઘેનમાં કોણ જાશે ?
ત્રણસેં ને સાઠ ગોવાળ ટોળે મળ્યા
વડો રે ગોવાળિયો કોણ થાશે ? ... જાગને

દહીંતણા દહીંથરા, ઘી તણાં ઘેબરાં
કઢિયેલ દૂધ તે કોણ પીશે ?
હરિ મારો હાથિયો, કાળી નાગ નાથિયો
ભૂમિનો ભાર તે કોણ લેશે ? ... જાગને

જમુનાને તીરે ગૌધણ ચરાવતાં
મધુરી શી મોરલી કોણ વાહશે ?
ભણે નરસૈંયો તારા ગુણ ગાઠ રિઝીએ
બૂડતાં બાંચડી કોણ સાહશે ? ... જાગને

- નરસિંહ મહેતા

જાગીને જોઉં તો

જાગીને જોઉં તો જગત દીસે નહિ,
ઊંઘમાં અટપટા ભોગ ભાસે;
ચિત્ત ચૈતન્ય વિલાસ તદ્રુપ છે,
બ્રહ્મ લટકાં કરે બ્રહ્મ પાસે ... જાગીને

પંચ મહાભૂત પરબ્રહ્મ વિશે ઉપજ્યાં,
અણ અણમાંહીં રહ્યાં રે વળગી;
ફૂલ ને ફળ તે તો વૃક્ષનાં જાણવાં,
થડ થકી ડાળ નવ હોય અળગી ... જાગીને

વેદ તો એમ વદે, શ્રુતિ-સ્મૃતિ શાખ દે
કનક કુંડલ વિશે ભેદ ન્હોયે;
ઘાટ ઘડિયાં પછી નામરૂપ જૂજવાં
અંતે તો હેમનું હેમ હોયે ... જાગીને

જીવ ને શિવ તો આપ ઇચ્છાએ થયા
રચી પ્રપંચ ચૌદ લોક કીધા;
ભણે નરસૈંયો એ 'તે જ તું', 'તે જ તું'
એને સમર્થાથી કે સંત સીધ્યા ... જાગીને

- નરસિંહ મહેતા

જાગો રે જશોદાના કુંવર

જાગો રે, જશોદાના કુંવર ! વહાણલાં વાયા,
તમારે ઓશીકે મારાં ચીર ચંપાયા.

પાસું મરડો તો વહાલા ! ચીર લેઉં તાણી,
સરખી-સમાણી સૈયરો સાથે જાવું છે પાણી.

પંખીડાં બોલે રે, વહાલા ! રજની રહી થોડી,
સેજલડીથી ઊઠો, વહાલા ! આળસડી મોડી.

સાદ પાડું તો વહાલા ! લોકડિયાં જાગે,
અંગૂઠો મરડું તો પગનાં ધૂધરા વાગે.

જને જવો ભાવ હોય તેને તેવું થાયે,
નરસૈયાનો સ્વામી વિના રખે વહાણલું વાયે.

- નરસિંહ મહેતા

જે ગમે જગત

જે ગમે જગત ગુરુદેવ જગદીશને,
તે તણો ખરખરો ફોક કરવો;
આપણો ચિંતવ્યો અર્થ કંઈ નવ સરે,
ઊગરે એ જ ઉદ્ભવ ધરવો ... જે ગમે.

હું કરું, હું કરું, એ જ અજ્ઞાનતા,
શકટનો ભાર જેમ શ્વાન તાણે;
સૃષ્ટિ મંડાણ છે સર્વ એણી પેરે,
જોગી જોગેશ્વરા કો'ક જાણે ... જે ગમે.

નીપજે નરથી તો કોઈ નવ રહે દુઃખી,
શત્રુ મારીને સૌ મિત્ર રાખે;
રાય ને રંક કોઈ દ્રષ્ટે આવે નહિ,
ભવન પર ભવન પર છત્ર દાખે ... જે ગમે.

ઋતુ-લતા પત્ર-ફળ-ફૂલ આપે યથા,
માનવી મૂર્ખ મન વ્યર્થ શોચે;
જેહના ભાગ્યમાં જે સમે જે લખ્યું,
તેહને તે સમે તે જ પહોંચે ... જે ગમે.

ગ્રંથે ગરબડ કરી, વાત ન કરી ખરી,
જેહને જે ગમે તેને પૂજે,
મન કર્મ વચનથી આપ માની લહે
સત્ય છે એ જ મન એમ સૂઝે ... જે ગમે.

સુખ સંસારી મિથ્યા કરી માનજો,
કૃષ્ણ વિના બીજું સર્વ કાચું;
જુગલ કર જોડી કરી નરસૈંયો એમ કહે,
જન્મ- પ્રતિ જન્મ હરિને જ જાયું ... જે ગમે. - નરસિંહ મહેતા

જ્યાં લગી આત્મા તત્વ

જ્યાં લગી આત્મા તત્વ ચીન્યો નહિ,
ત્યાં લગી સાધના સર્વ જૂઠી,
મનુષ્ય-દેહ તારો એમ એળે ગયો
માવઠાની જેમ વૃષ્ટિ જૂઠી.

શુ થયું સ્નાન, સંધ્યા ને પૂજા થકી
શું થયું ઘેર રહી દાન દીધે ?
શુ થયું ધરી જટા ભસ્મ લેપન કર્યે,
શું થયું વાળ લુંચન કીધે ?

શું થયું તપ ને તીરથ કીધા થકી,
શું થયું માળ ગ્રહી નામ લીધે ?
શું થયું તિલક ને તુલસી ધાર્યા થકી,
શું થયું ગંગાજલ પાન કીધે ?

શું થયું વેદ વ્યાકરણ વાણી વઘે,
શું થયું રાગ ને રંગ માણ્યે ?
શું થયું ખટ દર્શન ભેદ સેવ્યા થકી,
શું થયું વરણના ભેદ આણ્યે ?

એ છે પ્રપંચ સહુ પેટ ભરવા તણા,
જ્યાં લગી પરમ પરબ્રહ્મ ન જોયો;
ભણે નરસૈયો કે તત્વદર્શન વિના,
રત્ન-ચિંતામણિ જન્મ ખોયો.

- નરસિંહ મહેતા

તમારો ભરોસો મને ભારી

તમારો ભરોસો મને ભારી,
સીતાના સ્વામી, તમારો ભરોસો મને ભારી.

રંક ઉપર વ્હાલો ચમ્મર ઢોળાવે,
ભૂપને કીધા ભીખારી, સીતાના સ્વામી ... તમારો ભરોસો.

નખ વધારી હિરણ્યકશ્યપ માર્યો,
પ્રહ્લાદ લીધો ઉગારી, સીતાના સ્વામી ... તમારો ભરોસો.

ભલે મળ્યો મહેતા નરસૈયાનો સ્વામી,
નામ ઉપર જાઉં વારી, સીતાના સ્વામી ... તમારો ભરોસો.

- નરસિંહ મહેતા

ધ્યાન ધર હરિતણું

ધ્યાન ધર હરિતણું, અલ્પમતિ આળસુ,
જે થકી જન્મનાં દુઃખ જાયે;
અવળ ધંધો કરે, અરથ કાંઈ નવ સરે
માયા દેખાડીને મૃત્યુ વહાયે.

સકળ કલ્યાણ શ્રીકૃષ્ણના ચરણમાં,
શરણ આવે સુખ પાર ન્હોયે;
અવળ વેપાર તું, મેલ મિથ્યા કરી,
કૃષ્ણનું નામ તું રાખ મોંચે.

પટક માયા પરી, અટક ચરણે હરિ,
વટક મા વાત સુણતાં જ સાચી;
આશનું ભવન આકાશ સુધી રચ્યું,
મૂઠ એ મૂળથી ભીંત કાચી.

અંગ-જોબન ગાયું, પલિત પિંજર થયું,
તોય નથી લેતો શ્રીકૃષ્ણ કહેવું;
ચેત રે ચેત, દિન ચાર છે લાભના,
લીંબુ લહેકાવતાં રાજ લેવું.

સરસ ગુણ હરિતણા, જે જનો અનુસર્યા,
તે તણા સુજશ તો જગત બોલે;
નરસૈયા રંકને, પ્રીત પ્રભુ-શું ઘણી,
અવર વેપાર નહીં ભજન તોલે.

- નરસિંહ મહેતા

ધ્યાન ધર, ધ્યાન ધર

ધ્યાન ધર, ધ્યાન ધર, નેત્રમાં નાથ છે,
અંતર ભાળની એક સુરતિ;
દેહીમાં દરસશે, પ્રેમથી પરસશે,
અજબ અનુપમ અધર મૂરતિ ... ધ્યાન ધર

મન પરસન થશે, કર્યાં કર્મ નાસશે,
ભાસશે ભૂમિ વ્રજ વન વેલી;
કુંજ લલિત માંહે કૃષ્ણ ક્રીડા કરે,
નીરખતી નૌતમ સંગ સહેલી ... ધ્યાન ધર

મોરલીના નાદમાં, શ્રવણના સાદમાં,
ઝાંઝરી ઝાલરી ઝમક વાજે;
તાલ મૃદંગ ને ચંગ ઉપમા ઘણી,
ભેરી શરણાઈમાં બ્રહ્મ ગાજે ... ધ્યાન ધર

સુરત સંગ્રામ વિશે નાથ બહુ વિલસે,
દરસશે દેહીથી ભજન કરતાં;
નરસૈયાનો સ્વામી સર્વ સુખ આપશે
કાપશે દુકિત ધ્યાન ધરતાં ... ધ્યાન ધર.

- નરસિંહ મહેતા

નાગર નંદજીના લાલ

નાગર નંદજીના લાલ !
રાસ રમંતા મારી નથડી ખોવાણી.

કાના ! જડી હોય તો આલ
રાસ રમંતા મારી નથડી ખોવાણી... નાગર નંદજીના લાલ !

નાની નાની નથણી ને માંહી જડેલા મોતી,
નથણી કારણ નિત્ય ફરું જોતી જોતી ... નાગર નંદજીના લાલ !

નાની નાની નથણી ને માંહી જડેલા હીરા,
નથણી આપો ને મારા સુભદ્રાના વીરા... નાગર નંદજીના લાલ !

નાનેરી પહેરું તો મારે નાકે ના સોહાય,
મોટેરી પહેરું તો મારા મુખ પર ઝોલાં ખાય... નાગર નંદજીના લાલ !

આંબે બોલે કોચલડી ને વનમાં બોલે મોર
રાધાજીની નથણીનો શામળિયો છે ચોર... નાગર નંદજીના લાલ !

નથણી કારણે મેં તો દ્વંદ્વ્યું છે વૃંદાવન,
નથણી આપો ને મારા તમે પ્રાણજીવન ... નાગર નંદજીના લાલ !

નથણી આપોને પ્રભુ નંદના કુમાર,
નરસૈયાના સ્વામી ઉપર જાઉં બલિહાર... નાગર નંદજીના લાલ !

- નરસિંહ મહેતા

નાયતાં નાયતાં નયન નયણાં

નાયતાં નાયતાં નયન-નયણાં મળ્યાં,
મદભર્યા નાથને બાથ ભરતાં,
ઝમકતે ઝાંઝરે તાળી દે તારુણી
કામિની કૃષ્ણ-શુ કૈલિ કરતાં.

પ્રેમદા પ્રેમશુ અધર ચુંબન કરે,
પિયુ-સંગ પરવરી સબળ બાળા,
તાલ-મુંદગ મધ્ય ઘમઘમે ધૂધરી,
શ્યામ-શ્યામા કરે ચપળ ચાળા.

ઉર-શુ ઉર ધરે, નાથ રંગે રમે,
જેહને જ્યમ ગમે ત્યમ રમતાં,
ભણે નરસૈયો રંગરેલ-ઝકોળ ત્યાં,
રણ ઠર્યો સપ્ત સ્વર ગાન કરતાં.

- નરસિંહ મહેતા

નાથને નીરખી

આજ મારાં નયણાં સફળ થયાં નાથને નીરખી,
સુંદર વદન નિહાળીને મારા હૈયામાં હરખી.

જે રે મારા મનમાં હુતું તે વહાલાએ કીધું;
પ્રીતે-શું પ્રભુજી પધારિયા, આવી આલિંગન દીધું.

વહાલો મારો વિહારીલો, તેહને જાવા ન દીજે;
હાથ થકી નવ મૂકીએ, અંતરગત લીજે.

કાલિંદીને કાંઠડે, હરિ નાચે ને ગાયે,
સ્વર પૂરે સરવ સુંદરી, અતિ આનંદ થાયે.

ધન્ય જમુનાના તટને, ધન્ય વ્રજનો રે વાસ;
ધન્યભાગ્ય આ ભૂમિનાં, વહાલો રમ્યા છે રાસ.

અમરલોક અંતરિક્ષથી શોભા જોવાને આવે;
પુષ્પવૃષ્ટિ તાંહાં થઈ રહી, નરસૈંયો વધાવે.

- નરસિંહ મહેતા

નાનું સરખું ગોકુળિયું

નાનું સરખું ગોકુળિયું
મારે વ્હાલે વૈકુંઠ કીધું રે,
ભક્તજનોને લાડ લડાવી
ગોપીઓને સુખ દીધું રે.

ખટદર્શને ખોલ્યો ન લાઘે,
મુનિજનને ધ્યાન ના'વે રે
છાશ વલોવે નંદ ઘેર વ્હાલો
વૃંદાવન ઘેનુ ચરાવે રે.

વણકીઘે વ્હાલો વાતાં કરે,
પૂરણ બ્રહ્મ અવિનાશી રે,
માખણ કાજ મહિયારી આગળ
ઊભો વદન વિકારી રે.

બ્રહ્માદિક જેનો પાર ન પામે,
શંકર કરે ખવાસી રે,
નરસૈયાનો સ્વામી ભક્ત તણે વશ,
મુક્તિ સરીખી દાસી રે.

- નરસિંહ મહેતા

નારાયણનું નામ જ લેતાં

નારાયણનું નામ જ લેતાં, વારે તેને તજીયે રે;
મનસા વાચા કર્મણા કરીને, લક્ષ્મીવરને ભજીયે રે.

કુળને તજીયે, કુટુંબને તજીયે, તજીયે મા ને બાપ રે;
ભગિની-સુત-દારાને તજીયે, જેમ તજે કંચુકી સાપ રે ... નારાયણનું નામ.

પ્રથમ પિતા પ્રહલાદે તજીયો, નવ તજીયું હરિનું નામ રે;
ભરત શત્રુઘ્ને તજી જનેતા, નવ તજીયા શ્રીરામ રે ... નારાયણનું નામ.

ઋષિપત્નિએ શ્રીહરિ કાજે, તજીયા નિજ ભરથાર રે;
તેમાં તેનું કાંઈયે ન ગયું, પામી પદારથ ચાર રે ... નારાયણનું નામ.

વ્રજવનિતા વિકુલને કાજે, સર્વ તજી વન ચાલી રે;
ભણે 'નરસૈયો' વૃંદાવનમાં, મોહન સાથે મ્હાલી રે ... નારાયણનું નામ.

- નરસિંહ મહેતા

નિરખને ગગનમાં

નિરખને ગગનમાં કોણ ધૂમી રહ્યો
'તે જ હું', 'તે જ હું', શબ્દ બોલે;
શ્યામના ચરણમાં ઈચ્છું છું મરણ,
અહીંયા કો નથી કૃષ્ણ તોલે.

શ્યામ-શોભા ઘણી, બુદ્ધિ નવ શકે કળી,
અનંત ઓચ્છવમાં પંથ ભૂલી;
જડ ને ચૈતન્ય રસ કરી જાણવો
પકડી પ્રેમે સંજીવન-મૂળી.

ઝળહળ જ્યોત ઉદ્યોગ રવિ કોટમાં,
હેમની કોર જ્યાં નીસરે તોલે;
સચ્ચિદાનંદ આનંદ-ક્રીડા કરે,
સોનાના પારણા માંહી ઝૂલે.

બત્તી વિણ, તેલ વિણ, સૂત્ર વિણ જો વળી,
અચળ ઝળકે સદા વિમળ દીવો;
નેત્ર વિણ નિરખવો, રૂપ વિણ પરખવો,
વણ જિહ્વાએ રસ સરસ પીવો.

અકળ અવિનાશી એ, નવ જાયે કબ્યો,
અરધ-ઉરધની મધ્યે મહાલે;
નરસૈંયાયો સ્વામી સકળ વ્યાપી રહ્યો,
પ્રેમના તંતમાં સંત ઝાલે.

- નરસિંહ મહેતા

પઢો રે પોપટ રાજા રામના

પઢો રે પોપટ રાજા રામના, સતી સીતાજી પઢાવે,
પાસે રે બંધાવી રૂંડું પાંજરુ, મુખ થી રામ જપાવે.
હેજી વાલા, પઢો રે પોપટ રાજા રામના....

પોપટ તારે કારણે, લીલા વાંસ વઢાવું,
એનું રે ઘડાવું પોપટ પાંજરુ હીરલા રતને જડાવું.
હેજી વાલા, પઢો રે પોપટ રાજા રામના....

પોપટ તારે કારણે શી શી રસોઈ રંધાવું,
સાકરનાં કરી ચુરમા, ઉપર ઘી પિરસાવું.
હેજી વાલા, પઢો રે પોપટ રાજા રામના....

પાંખ પીળી ને પગ પાડુંરા, કોટે કાંઠલો કાળો,
નરસૈયાના સ્વામીને ભજો રાગ તાણી રૂપાળો.
હેજી વાલા, પઢો રે પોપટ રાજા રામના....

- નરસિંહ મહેતા

પાછલી રાતના નાથ પાછા વળ્યા

પાછલી રાતના નાથ પાછા વળ્યા,
શું કરું રે સખી ? હું ન જાગી;
નીરખતાં નીરખતાં નિદ્રા આવી ગઈ
વહાલોજી દઈ ગયા વાચ, રાખી.

કૃષ્ણજી ક્યાં હશે ? શોક્ય સુણશે હવે ?
પરથમ જઈ એને પાચ લાગું;
સરસ છે શામળો, મેલશે આમળો
જઈ રે વહાલા કને માન માંગું.

‘ઊઠ આળસ તજી, નાથ નથી ગયા હજી,
દ્વાર ઊભા હરિ હેત જોવા;’
ધન્ય રે ધન્ય નરસૈયાના નાથ ને
અ-સૂર થાશે મારે ઘેન દોહવા.

- નરસિંહ મહેતા

પ્રાણ થકી મને વૈષ્ણવ વ્હાલા

પ્રાણ થકી મને વૈષ્ણવ વ્હાલા
હરનિશ એને ધ્યાવું રે,
તપ તીરથ વૈકુંઠ-સુખ મેલી,
મારા વૈષ્ણવ હોય ત્યાં જાવું રે ... પ્રાણ થકી

અંબરિષ (રાજા) મુજને અતિદણો વ્હાલો,
દુર્વાસાએ માનભંગ કીધો રે,
મેં મારું અભિમાન તજીને,
દશ વાર અવતાર લીધો રે ... પ્રાણ થકી

ગજને માટે હું ગરુડે ચઢી પળિયો,
મારા સેવકની સુધ લેવા રે,
ભીચ-નીચ હું કાંઈ નવ જાણું,
મને ભજે તે મુજ જેવા રે ... પ્રાણ થકી

લક્ષ્મીજી અર્ધાંગના મારી,
તે મારા સંતની દાસી રે,
અડસઠ તીરથ મારા સંતને ચરણે,
કોટિ ગંગા, કોટિ કાશી રે ... પ્રાણ થકી

સંત ચાલે ત્યાં હું આગળ ચાલું,
સંત સૂએ તો હું જાગું રે,
જે મારા સંતની નિંદા કરે,
તેને કુળ સહિત હું ભાંગુ રે ... પ્રાણ થકી

મારા રે બાંધ્યા વૈષ્ણવ છોડાવે,
વૈષ્ણવે બાંધ્યા નવ છૂટે રે,
એક વાર વૈષ્ણવ મુજને બાંધે,
તે બંધન નવ તૂટે રે ... પ્રાણ થકી

બેઠો ગાવે ત્યાં હું ઉભો સાંભળું,
ઉભા ગાવે ત્યાં હું નાચું રે,
વૈષ્ણવ જનથી ક્ષણ નહીં અળગો,
ભણે નરસૈયા સાચું રે ... પ્રાણ થકી

- નરસિંહ મહેતા

પ્રાતઃ હવું પ્રાણપતિ

પ્રાતઃ હવું પ્રાણપતિ ! ઈંદુ ગયો આથમી,
કાં રહ્યો બાંહોડી કંઠ ધાલી ?
નાથ ! મેલો હવે બાથ માંહે થકી
શું કરશો હે બાંહ ઝાલી ?

અરુણ ઉદે હવો પૂરવ દિશા થકી,
તેજ તારા તણું ક્ષીણ દીસે;
દીપક-જ્યોત તે ક્ષીણ થઈ જાદવા,
વચ્છ ધવરાવવા ધેન હીસે.

લલિત અતિ સુંદરી લલિત આલાપતી
દધિમંથન ઘોષ ઘેર ધાયે;
શબ્દ સોહામણાં સાવજાં અતિ કરે,
સુરભિત શીતલ પવન વાયે.

કમળ વિકસી રહ્યા, મધુપ ઊડી ગયાં,
કુક્કુટા બોલે, પિયુ ! પાય લાગું;
રવિ રે ઉગતાં લાજી એ ઘેર જતો,
નરસૈયાના સ્વામી ! માન માંગું.

- નરસિંહ મહેતા

પ્રેમરસ પાને

પ્રેમરસ પાને, તું મોરના પિચ્છધર !
તત્વનું દ્વેપણું તુચ્છ લાગે;
દૂબળા ઢોરનું કુશકે મન યળે,
ચતુરધા મુક્તિ તેઓ ન માગે.

પ્રેમની વાત પરીક્ષિત પ્રીછ્યો નહિ,
શુકજીએ સમજી રસ સંતાડ્યો;
જ્ઞાન વૈરાગ્ય કરી, ગ્રંથ પૂરો કર્યો,
મુક્તિનો માર્ગ સૂઘો દેખાડ્યો.

મારીને મુક્તિ આપી ઘણા દૈત્યને,
જ્ઞાની, વિજ્ઞાની, બહુ મુનિ રે જોગી;
પ્રેમને વશ થઈ વ્રજ તણી ગોપિકા,
અવર વિરલા કોઈ ભક્ત ભોગી.

પ્રીતની રીત તો પરમ વલ્લભ સદા,
હેતના જીવ તે હેતે તૂઠે;
જનમોજનમ લીલારસ ગાવતાં,
લહાણનાં વહાણ તે દ્વાર છૂટે.

મેં ગ્રહ્યો હાથ ગોપીનાથ ગરવા તણો,
વાત બીજી નવ લાગે મીઠી;
નરસૈંયો જાયે છે રીતિ-મતિ પ્રેમની,
જતિ સતીને તો સપને ન આવે.

- નરસિંહ મહેતા

બાપજી પાપ મેં

બાપજી પાપ મેં કવણ કીધાં હશે,
નામ લેતાં તારું નિંદ્રા આવે;
ઉંઘ આળસ આહાર મેં આદર્યા,
લાભ વિના લવ કરવી ભાવે ... બાપજી

દિન પૂઠે દિન તો વહી જાય છે,
દુર્મતિનાં મેં ભર્યાં રે ડાળાં;
ભક્તિ ભૂતળ વિશે નવ કરી તાહરી,
ખાંડ્યાં સંસારનાં થોથાં ઠાલાં ... બાપજી

દેહ છે જૂઠડી, કરમ છે જૂઠડાં,
ભીડ-ભંજન તારું નામ સાચું;
ફરી ફરી વર્ણવું, શ્રી હરિ તુજને
પતિત-પાવન તારું નામ સાચું બાપજી

તારી કરુણા વિના કૃષ્ણ કોડામણા
કળ અને અકળનું બળ ન ફાવે;
નરસૈયા રંકને ઝંખના તાહરી,
હેડ બેડી ભાગ્યો શરણ આવે ... બાપજી

- નરસિંહ મહેતા

ભૂતળ ભક્તિ પદારથ

ભૂતળ ભક્તિ પદારથ મોટું, બ્રહ્મ લોકમાં નાહીં રે,
પુષ્પ કરી અમરાપુરી પામ્યા, અંતે ચોરાસી માંહી રે

હરિના જન તો મુક્તિ ન માગે, માગે જનમોજનમ અવતાર રે,
નિત્ય સેવા, નિત્ય કીર્તન-ઓચ્છવ, નીરખવા નંદકુમાર રે ... ભૂતળ ભક્તિ.

ભરત ખંડ ભૂતળમાં જન્મી જેણે ગોવિંદના ગુણ ગાયા રે,
ધન્ય ધન્ય એના માતપિતાને, સફળ કરી જેણે કાયા રે ... ભૂતળ ભક્તિ.

ધન્ય વૃંદાવન, ધન્ય એ લીલા, ધન્ય એ વ્રજના વાસી રે,
અષ્ટ મહાસિદ્ધિ આંગણિયે ઉભી, મુક્તિ થઈ એની દાસી રે ... ભૂતળ ભક્તિ.

એ રસનો સ્વાદ શંકર જાણે, કે જાણે શુક જોગી રે,
કાંઈ એક જાણે પેલી વ્રજની ગોપી, ભણે નરસૈંયો ભોગી રે ... ભૂતળ ભક્તિ.

- નરસિંહ મહેતા

ભોળી રે ભરવાડણ

ભોળી રે ભરવાડણ હરિને વેચવાને ચાલી રે,
સોળ સહસ્ર ગોપીનો વ્હાલો, મટુકીમાં ઘાલી રે ... ભોળી

શેરીએ શેરીએ સાદ પાડે, કોઇને લેવા મુરારિ રે,
અનાથના નાથને વેચે, આહિરની નારી રે ... ભોળી

વ્રજનારી પૂછે શું છે માંહી, મધુરી મોરલી વાગી રે;
મટુકી ઉતારી માંહે જોતાં, મૂર્છા સૌને લાગી રે ... ભોળી

બ્રહ્માદિક ઇન્દ્રાદિક સરખા, કૌતુક ઉભા પેખે રે;
ચૌદ લોકના નાથને કાંઈ મટુકીમાં બેઠા દેખે રે ... ભોળી

ભક્તજનોના ભાગ્યે વ્રજમાં, પ્રગટ્યા અંતરજામી રે;
દાસલડાંને લાડ લડાવે, નરસૈયાનો સ્વામી રે ... ભોળી

- નરસિંહ મહેતા

મારી હૂંડી સ્વીકારો મહારાજ

મારી હૂંડી સ્વીકારો મહારાજ રે, શામળા ગિરધારી
મારી હૂંડી શામળિયાને હાથ રે , શામળા ગિરધારી

રાણાજીએ રઢ કરી, વળી મીરા કેરે કાજ
ઝેરના પ્યાલા મોકલ્યાં રે, વ્હાલો ઝેરના જારણહાર રે
શામળા ગિરધારી ! મારી હૂંડી સ્વીકારો મહારાજ રે

સ્થંભ થકી પ્રભુ પ્રગટીયા, વળી ધરિયાં નરસિંહ રૂપ
પ્રહલાદને ઉગારિયો રે, વ્હાલે માર્યો હરણાકંસ ભૂપ રે;
શામળા ગિરધારી ! મારી હૂંડી સ્વીકારો મહારાજ રે

ગજને વ્હાલે ઉગારિયો, વળી સુદામાની ભાંગી ભૂખ
સાચી વેળાના મારા વ્હાલમા રે, તમે ભક્તોને આપ્યાં ઘણાં સુખ રે;
શામળા ગિરધારી ! મારી હૂંડી સ્વીકારો મહારાજ રે

પાંડવની પ્રતિજ્ઞા પાળી, વળી ટ્રૌપદીનાં પૂર્યાં ચીર,
નરસિંહ મહેતાની હૂંડી સ્વીકારજો રે, તમે સુભદ્રાબાઈના વીર રે;
શામળા ગિરધારી ! મારી હૂંડી સ્વીકારો મહારાજ રે

ચાર જણા તીરથવાસી ને, વળી રૂપિયા સો સાત,
વહેલા પધારજો દ્વારિકા રે, એને ગોમતી નાહ્યાની ખાંત રે;
શામળા ગિરધારી ! મારી હૂંડી સ્વીકારો મહારાજ રે

રહેવાને નથી ઝૂંપડું, વળી જમવા નથી જુવાર,
બેટો બેટી વળાવિયાં રે, મેં તો વળાવી ઘર કેરી નાર રે;
શામળા ગિરધારી ! મારી હૂંડી સ્વીકારો મહારાજ રે

ગરથ મારું ગોપીચંદન, વળી તુલસી હેમનો હાર,
સાયું નાણું મારો શામળો રે, મારે દોલતમાં ઝાંઝપખાજ રે;
શામળા ગિરધારી ! મારી હૂંડી સ્વીકારો મહારાજ રે

તીરથવાસી સૌ ચાલિયા, વળી આવ્યા નગરની માંહ્ય,
આ શહેરમાં એવું કોણ છે રે, જેનું શામળશા એવું નામ
શામળા ગિરધારી ! મારી હૂંડી સ્વીકારો મહારાજ રે

નથી બ્રાહ્મણ નથી વાણિયો, નથી ચારણ નથી ભાટ,
લોક કરે ઠેકડી, નથી શામળશા શેઠ એવું નામ રે
શામળા ગિરધારી ! મારી હૂંડી સ્વીકારો મહારાજ રે

તીરથવાસી સૌ ચાલીયા, વળી આવ્યા નગરની બહાર,
વેશ લીધો વણિકનો રે, મારું શામળશા શેઠ એવું નામ રે
શામળા ગિરધારી ! મારી હૂંડી સ્વીકારો મહારાજ રે

હૂંડી લાવો હાથમાં, વળી આપું પૂરા દામ,
રૂપિયા આપું રોકડા રે, મારું શામળશા એવું નામ રે;
શામળા ગિરધારી ! મારી હૂંડી સ્વીકારો મહારાજ રે

હૂંડી સ્વીકારી વ્હાલે શામળો, વળી અરજે કીધા કામ
મહેતાજી ફરી લખજો, મુજ વાણોતર સરખાં કાજ રે;
શામળા ગિરધારી ! મારી હૂંડી સ્વીકારો મહારાજ રે

- નરસિંહ મહેતા

માલણ લાવે મોગરો રે

માલણ લાવે મોગરો રે,
કાચી કળીનો હાર;
આવતાં ભીંજે ચૂંદડી,
રણ મેઘ ન પડે ધાર.

રૂપલા કેરી ઊઢાલણી રે,
સોના કેરી થાળ;
પીરસે પદ્મિની પાતળી રે,
તમે આરોગો નંદલાલ.

ચંદ્ર વિના શી ચાંદની રે,
દીવડા વિના શી રાત;
હરજી વિના શી ગોઠડી,
મારે જવું શામળિયા સાથ.

પાંચસાત ગોપીઓ ટોળે મળી રે,
ઊભી ચાંપલિયા હેઠ;
છેલ કાનુડો આવશે,
પેલી પાતલડીને ઘેર.

આંબુડો વાવે મલગુગડો,
જાંબુડો લહરે રે જાય;
ભલે મળ્યો મહેતા નરસૈનો સ્વામી
મારી હૃદયા ટાઢી થાય.

- નરસિંહ મહેતા

મેહુલો ગાજે ને માધવ નાચે

મેહુલો ગાજે ને માધવ નાચે,
રૂમઝૂમ વાગે પાચે ધુધરડી રે,
તાલ પખાજ વજાડે રે ગોપી,
વહાલો વજાડે વેણુ વાંસલડી રે.

પહેરણ ચીર, ચરણા ને ચોળી,
ઓઢણ આછી લોબરડી રે;
દાદુર, મોર, બપૈયા બોલે,
મધુરી શી બોલે કોયલડી રે.

ધન્ય બંસીવટ, ધન્ય જમુનાતટ,
ધન્ય વૃંદાવનમાં અવતાર રે;
ધન્ય નરસૈયાની જીભલડીને,
જેણે ગાયો રાગ મલ્હાર રે..

- નરસિંહ મહેતા

રાત રહે જાહરે

રાત રહે જાહરે પાછલી ખટઘડી
સાધુ પુરુષને સૂઈ ન રહેવું;
નિદ્રાને પરહરી, સમરવા શ્રી હરિ,
'એક તું' 'એક તું' એમ કહેવું ... રાત

જોગિયા હોય તેણે જોગ સંભાળવા,
ભોગિયા હોય તેણે ભોગ તજવા;
વેદિયા હોય તેણે વેદ વિચારવા,
વૈષ્ણવ હોય તેણે કૃષ્ણ ભજવા ... રાત

સુકવિ હોય તેણે સદગ્રંથ બાંધવા,
દાતાર હોય તેણે દાન કરવું;
પતિવ્રતા નારીએ કંથને પૂછવું,
કંથ કહે તે તો ચિત્ત ધરવું ... રાત

આ પેરે આપણા ધર્મ સંભાળવા,
કર્મનો મર્મ લેવો વિચારી;
નરસૈના સ્વામીને સ્નેહથી સમરતાં
ફરી નવ અવતરે નર ને નારી ... રાત

- નરસિંહ મહેતા

રામસભામાં અમે રમવાને

રામ સભામાં અમે રમવાને ઝ્યાં'તાં
પસલી ભરીને રસ પીધો રે, હરિનો રસ પુરણ પાચો.

પહેલો પિયાલો મારા સદગુરૂએ પાચો,
બીજે પિયાલે રંગની હેલી રે,
ત્રીજો પિયાલો મારાં રોમે-રોમે વ્યોખ્યો,
ચોથે પિયાલે થઈ છું ઘેલી રે ...રામ સભામાં

રસ બસ એકરૂપ રસિયા સાથે,
વાત ન સુઝે બીજી વાટે રે,
મોટા જોગેશ્વર જેને સ્વપ્ને ન આવે
તે મારા મંદિરીયામાં મ્હાલે રે ... રામ સભામાં

અખંડ હેવાતણ મારા સદગુરૂએ દીધાં
અખંડ સૌભાગી અમને કીધાં રે,
ભલે મળ્યા મહેતા નરસિંહના સ્વામી
દાસી પરમ સુખ પામી રે ... રામ સભામાં

- નરસિંહ મહેતા

ડુમડુમ ડુમડુમ નેપૂર વાગે

ડુમડુમ ડુમડુમ નેપૂર વાજે,
તાળી ને વળી તાલ રે;
નાચંતા શામળિયો-શ્યામા,
વાધ્યો રંગ રસાળ રે ... ડુમડુમ ડુમડુમ

ઝાલ ઝબૂકે રાખલડી રે,
મોર-મુગટ શિર સોહે રે;
થેઈ થેઈ થેઈ તહાં કરતી કામા,
મરકલડે મન મોહે રે ... ડુમડુમ ડુમડુમ

કોટિકલા તહાં પ્રગટ્યો શશિયર,
જાણે દિનકર ઉદિયો રે;
ભણે નરસૈયો મહારસ ઝીલે,
માનિની ને મહાબળિયો રે ... ડુમડુમ ડુમડુમ

- નરસિંહ મહેતા

વહાલા મારા વૃંદાવનને ચોક

વહાલા મારા ! વૃંદાવનને ચોક કે વહેલા પધારજો રે લોલ;
ગોકુળ ગામ તણી વ્રજનાર કે વેગે બોલાવજો રે લોલ.

અમને રાસ રમ્યાના કોડ કે નાથ-સંગ બેલડી રે લોલ;
લેવા મુખડાના મકરંદ કે મળી તેવતવડી રે લોલ.

રૂડું જમનાજી કેરું નીર કે તટ રળિયામણો રે લોલ;
રૂડો બંસીવટનો ચોક કે ચંદ્ર સોહામણો રે લોલ.

મળિયો વ્રજવનિતાનો સાથ કે તાળી હાથ શું રે લોલ;
માનિની મદમત્ત ભીડે બાથ કે કોમળ ગાત શું રે લોલ.

ફરતી ગાન કરે વ્રજનાર કે વચમાં શ્રીહરિ રે લોલ;
કંકણ-ઝંઝરનો ઝમકરા કે ઘમકે ધૂધરી રે લોલ.

જોવા મળિયા ચૌદે લોક કે ઈન્દ્ર ત્યહાં આવિયા રે લોલ;
રૂડાં પારિજાતકના પુષ્પે કે પ્રભુને વધાવિયાં રે લોલ;

બ્રહ્મા રુદ્ર ધરે એનું ધ્યાન કે પાર પામે નહીં રે લોલ;
નાયે નરસૈંયો રસમઝન કે જોઈ લીલા નાથની રે લોલ.

- નરસિંહ મહેતા

વા વાયા ને વાદળ ઉમટ્યા

વા વાયા ને વાદળ ઉમટ્યાં,
ગોકુળમાં ટહુક્યા મોર,
મળવા આવો સુંદીરવર શામળિયા.

તમે મળવા તે ના'વો શા માટે
નહીં આવો તો નંદજીની આણ ... મળવા.

તમે ગોકુળમાં ગોધન ચોરંતા,
તમે છો રે સદાના ચોર ... મળવા.

તમે કાળી તે કામળી ઓઢંતા,
તમે ભરવાડના ભાણેજ ... મળવા.

તમે વ્રજમાં તે વાંસળી વાજંતા,
તમે ગોપીઓના ચિત્તના ચોર ... મળવા.

મહેતા નરસિંહના સ્વામી શામળિયા,
એમને તેડી રમાડ્યા રાસ ... મળવા.

- નરસિંહ મહેતા

વારી જાઉં રે સુંદર શ્યામ

વારી જાઉં રે સુંદર શ્યામ તમારા લટકાને.

લટકે ગોકુળ ગૌ ચારીને, લટકે વાયો વંસ રે,
લટકે જઈ દાવાનળ પીઘો, લટકે માર્યો કંસ રે ... વારી જાઉં.

લટકે જઈ ગોવર્ધન ધરિયો, લટકે પલવટ વાળી રે,
લટકે જઈ જમુનામાં પેસી, લટકે નાથ્યો કાળી રે ... વારી જાઉં.

લટકે વામન રૂપ ધરીને, આવ્યા બલિને દ્વાર રે,
ઉઠ કદંબ અવની માગી, બલિ ચાંપ્યો પાતાળે રે ... વારી જાઉં.

લટકે રઘુપતિ રૂપ ધરીને, તાતની આજ્ઞા પાળી રે,
લટકે રાવણ રણ મારીને, લટકે સીતા વાળી રે ... વારી જાઉં.

એવા લટકા છે ઘણેરા, લટકા લાખ કરોડ રે,
લટકે મળે નરસૈના સ્વામી, હીડે મોડામોડ રે ... વારી જાઉં.

- નરસિંહ મહેતા

વૈષ્ણવ જન તો

વૈષ્ણવ જન તો તેને રે કહીએ જે પીડ પરાઈ જાણે રે,
પર દુઃખે ઉપકાર કરે તોયે મન અભિમાન ન આણે રે.

સકળ લોકમાં સહુને વંદે, નિંદા ન કરે કેની રે,
વાચ કાછ મન નિશ્ચલ રાખે, ધન ધન જનની તેની રે ... વૈષ્ણવજન

સમ દ્રષ્ટિ ને તૃષ્ણા ત્યાગી, પરસ્ત્રી જેને માત રે,
જિહ્વા થકી અસત્ય ન બોલે, પરધન નવ ઝાલે હાથ રે ... વૈષ્ણવજન

મોહ માયા વ્યાપે નહિ જેને, દૃઢ વૈરાગ્ય જેના મનમાં રે,
રામનામ શું તાળી રે લાગી, સકળ તીરથ તેના તનમાં રે ... વૈષ્ણવજન

વણલોભી ને કપટરહિત છે, કામ-ક્રોધ નિવાર્યા રે,
ભણે નરસૈંયો તેનું દર્શન કરતાં કુળ ઈકોતેર તાર્યા રે ... વૈષ્ણવજન

- નરસિંહ મહેતા

સમરને શ્રી હરિ

સમરને શ્રી હરિ, મેલ મમતા પરી,
જોને વિચારીને મુળ તારું;
તું અલ્યા કોણ ને કોને વળગી રહ્યો,
વગર સમજે કહે મારું મારું ... સમરને

દેહ તારો નથી જો તું જુગતે કરી,
રાખતા નવ રહે નિશ્ચે જાયે,
દેહ સંબધ તજે નવ નવા બહુ થશે,
પુત્ર કલત્ર પરિવાર વહાવે ... સમરને

ધન તણું ધ્યાન તું અહોનિશ આદરે,
એ જ તારે અંતરાય મોટી,
પાસે છે પિયુ અલ્યા કેમ ગયો વિસરી,
હાથથી બાજી ગઈ થયા રે ખોટી ... સમરને

ભરનિંદ્રા ભર્યો, રુંધી ઘેર્યો ઘણો,
સંતના શબ્દ સુણી કાં ન જાગે,
ન જાગતા નરસૈયો લાજ છે અતિ ઘણી,
જન્મોજનમ તારી ખાંત ભાંગે ... સમરને

- નરસિંહ મહેતા

સુખદુઃખ મનમાં ન આણીએ

સુખદુઃખ મનમાં ન આણીએ, ઘટ સાથે રે ઘડિયાં,
ટાળ્યાં તે કોઈનાં નવ ટળે, રઘુનાથનાં જડિયાં ... સુખદુઃખ

નળ રાજા સરખો નર નહીં, જેની દમયંતી રાણી;
અર્ધે વસ્ત્ર વનમાં ભમ્યાં, ન મળ્યાં અન્ન ને પાણી ... સુખદુઃખ

પાંચ પાંડવ સરખાં બંધવા, જેને દ્રૌપદી રાણી;
બાર વરસ વન ભોગવ્યાં, નયણે નિંદ્રા ન આણી ... સુખદુઃખ

સીતા સરખી સતી નહીં, જેના રામજી સ્વામી;
રાવણ તેને હરી ગયો, સતી મહાદુઃખ પામી ... સુખદુઃખ

રાવણ સરખો રાજિયો, જેની મંદોદરી રાણી;
દશ મસ્તક છેદાઈ ગયાં, બધી લંકા લૂંટાણી ... સુખદુઃખ

હરિશ્ચંદ્ર રાચ સતવાદિયો, જેની તારામતી રાણી;
તેને વિપત્તિ બહુ પડી, ભર્યાં નીચ ઘેર પાણી ... સુખદુઃખ

શિવજી સરખા સાધુ નહીં, જેની પાર્વતી રાણી;
ભોળવાયા ભીલડી થકી, તપમાં ખામી ગણાણી ... સુખદુઃખ

એ વિચારી હરિને ભજો, તે સહાય જ કરશે;
જુઓ આગે સહાય ઘણી કરી, તેથી અર્થ જ સરશે ... સુખદુઃખ

સર્વ કોઈને જ્યારે ભીડ પડી, સમર્યા અંતરયામી;
ભાવટ ભાંગી ભૂધરે, મહેતા નરસૈયાના સ્વામી ... સુખદુઃખ

- નરસિંહ મહેતા

હળવે હળવે હળવે હરિજી

હળવે હળવે હળવે હરિજી મારે મંદિર આવ્યા રે;
મોટે મોટે મોટે મેં તો મોતીડે વધાવ્યા રે.

કીધું કીધું કીધું મુને કાંઈક કામણ કીધું રે,
લીધું લીધું લીધું મારું મન હરીને લીધું રે.

ભૂલી ભૂલી ભૂલી હું તો ઘરનો ધંધો ભૂલી રે,
ફૂલી ફૂલી ફૂલી હું તો હરિમુખ જોઈ ફૂલી રે,

ભાંગી ભાંગી ભાંગી મારા ભવની ભાવટ ભાંગી રે,
જાગી જાગી જાગી હું તો હરિને સંગે જાગી રે.

પામી પામી પામી હું તો પૂરણ વરને પામી રે,
મળિયો મળિયો મળિયો, મહેતા નરસૈયાનો સ્વામી રે.

- નરસિંહ મહેતા

હાં રે દાણ માંગે કાનુડો

હાં રે દાણ માંગે કાનુડો દાણ માંગે
હાં રે તારી મોરલીના બોલ વાગે ... કાનો દાણ માંગે.

હાં રે કાન કિયા મુલકનો સૂબો,
હાં રે મારા મારગ વચ્ચે ઊભો ... કાનો દાણ માંગે

હાં રે કાન કિયા મુલકનો રસિયો,
હાં રે મારા મારગ વચ્ચે વસિયો ... કાનો દાણ માંગે

હાં રે કાન કિયા મુલકનો દાણી,
હાં રે મારી નવરંગ ચુંદડી તાણી ... કાનો દાણ માંગે

હાં રે કાન કિયા મુલકનો મહેતો,
હાં રે મારા મારગ વચ્ચે રહેતો ... કાનો દાણ માંગે

હાં રે કાન જળ જમુનાને આરે,
હાં રે એમાં કોણ જુલે કોણ હારે ... કાનો દાણ માંગે

હાં રે કાન નથી સાકર નથી મેવા,
હાં રે ખાટી છાશમાં શું આવ્યો લેવા ... કાનો દાણ માંગે

હાં રે મહેતા નરસિંહના સ્વામી મુરારિ,
હાં રે તમે લૂંટો મા દા'ડી દા'ડી ... કાનો દાણ માંગે

- નરસિંહ મહેતા